

Stvoření a vývoj / Vývoj a stvoření

Spor mezi zastánci stvořenosti světa a skutečností v něm a mezi zastánci „vývoje“ byl a je založen nikoli „věčně“, ale v důsledku předsudečnosti, a to na obou stranách. Pokud je proměnlivost, chápána jako smysluplná resp. télická (někam směřující a tedy nějak „souvislá“), otevřená zkoumajícímu přemýšlení a netrvá dogmaticky ani na tom, že jde o jakousi „samovolnost“ či „samospádnost“, ale ani na tom, že její „cíle“ jsou předem nějak (a dokonce „někým“) pevně stanoveny, potud nevzniká žádný dostatečný důvod pro naprosté odmítání myšlenky „stvořenosti“ a „stvořování“ (spíš než „stvoření“, což v sobě nese jakousi neblahou dohotovenost a tím i neměnnou „danost“). Jestliže dnes víme už velmi mnoho o tom, jak se v minulosti postupně a „geneticky souvisle“ měnily organismy, můžeme to chápat jako poznávání toho, jak vlastně k nejrůznějším formám života postupně docházelo, čili jak vlastně ono „stvořování“ vypadalo, jak probíhalo. A protože toho stále ještě nevíme dost, tak musíme celý tento „vývojový postup“ pečlivě a s otevřenou myslí poznávat dále a nesmíme si sami některé cesty dalšího zkoumání předem zapovídat. Když už připustíme, že můžeme poznávat věci (skutečnosti), jak „jsou“, bylo by nesmyslné trvat na tom, že je nemůžeme poznávat v tom, jak se postupně vyvíjely. Pokud na tom někdo trvá, že všechno byl stvořeno bez miliardy let trvajících a probíhajících vývoje, je to jenom pro sveřepě dogmatické trvání na starých představách, které kdysi měly dobrý smysl, ale dnes už se stávají pouhými předsudky, když je někdo chce nadále držet. Vývoj zkrátka představuje cestu, jak organismy vznikaly a měnily se tak, že dnes vypadají, jak vypadají – a tak je tímto způsobem vlastně postupně popisována cesta, jakou procházelo jejich „stvořování“; tuto cestu budeme muset poznávat dále a své představy o tom, jak to všechno bylo a jakým způsobem se to dělo, musíme nadále zlepšovat a prohlubovat. A pochopitelně toto nové chápání „stvoření“ či po věky pokračujícího „stvořování“ bude mít a musí mít také významný vliv na naše (lidské!) představy o tom, čím nebo kým je toto velké „stvořitelské“ či „stvořující“ dění vedeno, vyvoláváno, zaměřováno atp., tedy také na dosavadní představy nebo i pojmové modely „boha“ či „Boha“. Ostatně už také proto, že potom nebudeme moci zůstat u vývoje živých bytostí na této jedné nepatrné planetě, kroužící kolem jedné ničím jiným se nevyznačující hvězdě mezi milióny a miliardami dalších, ale budeme muset i za nových okolností do světového vývojového procesu zapojit jak své poznatky a představy o počátcích tohoto Vesmíru, tak o tom, jak vznikala první energetická kvanta a první částice, jak vznikaly první atomy a jak ty další, těžší, jak se z mračen plynů utvářely galaxie atd. Slovo „vývoj“ pak bude třeba upřesňovat tak, aby platilo nejen na teorie biologické, ale také na teorie fyzikální a kosmologické, a vůbec i další, např. na tzv. „vývoj dějinný“. Teprve pak bude mít smysl užívání tohoto termínu v různých významových kontextech s příslušnými konotačními odchylkami, ale se smysluplným vymezením rozsahu konotací, platných pro „pojem vývoje“ ve smyslu obecném.

(Písek, 090515-3.)